JAK ULOVIT MALOU ŠTIKU

host

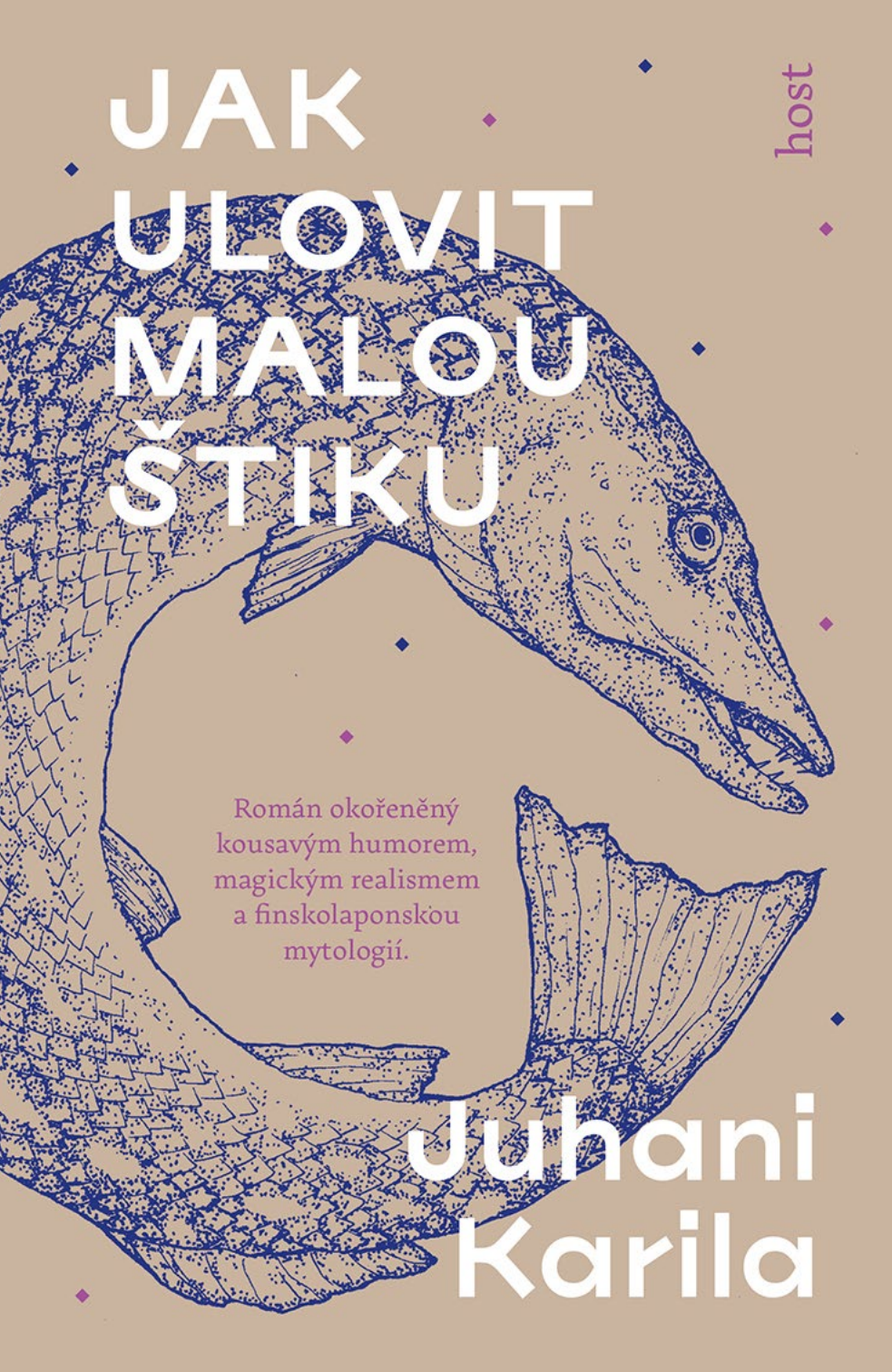

Román okořeněný kousavým humorem, magickým realismem a finskolaponskou mytologií.

Juhani Karila

JAK ULOVIT MALOU ŠTIKU

Juhani Karila

Přeložila
Ema C. Stašová

JAK ULOVIT MALOU ŠTIKU

Brno 2024

Juhani Karila

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4
směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Tato kniha byla vydána s finanční podporou nadace FILI
This work has been published with the financial assistance
of FILI – Finnish Literature Exchange

Original title: Pienen hauen pyydystys
© Juhani Karila 2019
Published originally in Finnish by Siltala
Published by agreement with Helsinki Literary Agency
Czech edition published by arrangement with
Livia Stoia Literary Agency
Cover picture © Arla Kanerva
Translation © Ema C. Stašová, 2024
Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2024
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-2080-0 (PDF)
ISBN 978-80-275-2081-7 (ePUB)
ISBN 978-80-275-2082-4 (MobiPocket)

KOMENTOVANÁ PROHLÍDKA

Přibližujeme se k tůni ze stratosféry.

Nejdříve uvidíme Laponsko, které se skládá z následujících částí: 1) Úchvatný západ. Lyžařská střediska, dialekt meänkieli, rodná hrouda hned několika slovutných malířů a literátů, jako Timo Mukka, Kalervo Palsa či Reidar Särestöniemi. 2) Exotický sever. Sámové, zaoblené vrcholky hor obsypané sobími stády, jezero Inari a šupinatí siveni. 3) Pitomý východ. Močál a komáři. Na okraji veškerého zájmu.

Kromě toho našeho.

Navzdory neblahým povětrnostním podmínkám jsme si to namířili právě sem. Jaká ironie osudu, že se nás dokonce i samotná planeta snaží dostat na západ.

Ale já si utvářím vlastní přírodní zákony.

Zvolili jsme ptačí perspektivu, abyste pochopili to hlavní. Laponsko je obrovské. I poté, co se doplahočíte do jeho lůna v Sodankylä předaleko za severním polárním kruhem, vás bude od Severního ledového oceánu pořád ještě dělit dobrých pět hodin jízdy autem. Což můžete rovnou pustit z hlavy, protože na kilometry za volantem se tenhle kout země měřit nedá. Silnic tu mají pomálu. Stejně tak domů. A lidí. Zkrátka pustina kam oko dohlédne. Trsy podmáčené zeleně neurčitých tvarů vyhlížející, jako by to byl odpad, který do Severní Kaloty odmrštil bůh, potom co všude jinde rozprostřel louky, vřesoviště a deštné pralesy. Fakt pičus tenhle bůh! Pardon, teď jsem se nechal trochu unést. Hory tady mají

pěkné. Jenomže ten zbytek! Ale nestěžuju si. Aspoň tu není ani noha, takže místa dost. Esence Laponska tkví v kombinaci rozlehlosti a prázdnoty. V obzoru prošpikovaném odranými smrky, jejichž hrozivá samota sebere člověku veškerá slova z úst, kdežto mýty vesele bují. Ty totiž tyjí ze strachu. Zhmotňují se v nich příšery, které se potulují močály a připomínají stroje, jež kdysi dávno kdosi natáhl na klíček a dnes už je nikdo nedokáže vypnout. Proplouvají temnými vodami. Choulí se pod krovy a kulaté oči jim na soví způsob žhnou jako uhlíky. A daleko za vesnicemi, za všemi lesy, rašeliništi a jezery tyto bezejmenné bytosti bdí nad svým královstvím i nad záchvěvy světel z domů za vrcholky hor.

Zaměřte se nyní na přítok řeky Kemi jménem Kitinen. U Mokvarily se z něj oddělila dvě slepá ramena, Malá a Velká Kaluha. K druhé zmíněné směřujeme. Je malá, okrouhlá a hluboká. Na dně se prohánějí štiky velké jako špalky... A uprostřed leží Podsvětní ostrov. Hájemství Huhňavýho Olliho. Ale tam teď nechceme, stočme to radši trochu stranou. Do Velké Kaluhy se vlévá jeden takový potůček a mě napadá, že vedle něj přistaneme s elegancí motýla. Nebo to tam prostě napálíme. Už to bude: *plesk!* Červnový močál skýtá měkké přistání. S dovolením vám z toho bahna pomůžu: *žžžvvvopla*. A přihodím jeden poctivý záhlavec: *mlask!*

Vítejte na tomhle světě! Na mě nekoukejte, spíš se porozhlédněte kolem. Perfektní. Na sosně hlaholí drozd a přímo před ním se z močálu zvedá černý mrak komárů.

bzíííííííííííííííííííííííííííííííííí

Dotěrný zvuk, viďte? Brzo si zvyknete, nebojte. Ale ať vás ani nenapadne otírat to bláto. Uvidíte, jak vás ochrání.

bzíííííííííííííííííííííííííííííííííí

Vydáme se podél toho potůčku klikatícího se trávou. Po hladině se klouzají nezbedné bruslařky... Snažte se šlapat na

ty podmáčené zelené trsy. Jasně, budou vám pod nohama trochu ujíždět, ale vydrží, na rozdíl od holých míst, kde se do bažiny snadno zaboříte až po stehna. Vzápětí by se na vás vrhly slatimorky, servaly vám z nohou gumáky a začaly uždibovat chodidla. Fuj, to je hnus. Jako tenkrát v Saukkoaapě… A už nás dostihli a obsypali ti pisklaví krvežíznivci. Podívejte, jak vystrkují ty svoje bídné sosáky. Nešermujte těma rukama! Stejně na vás nemůžou. Bláto už zatuhlo, jako byste si navlékli kabát.

Děkujte svému štěstí, že poblíž nečíhají žádné pruhonožky. Ty si totiž co do rozměrů nezadají s vrtulníkem. Tahle chamraď hravě uzvedne dospělého člověka, zabodne se mu do oka a z těla vysaje všechny vnitřnosti. Pak na troud vysušenou slupku mrskne mezi vrby a ona se tam ve větvích bude třepotat jako prádlo.

Na pravém břehu zahlédneme dům Ylijaakových. Nikdo v něm už nebydlí, ale brzo se tam dveře netrhnou.

Věřili byste, že tady před měsícem stálo půldruhého metru vody? Na jaře tu během tání vzniká velké jezero. Na místě, kde jsme přistáli, ještě před týdnem báječně brali síhové.

Vidíte tu úzkou prohlubeň připomínající pěšinu? Tu zbudovala hrdinka našeho vyprávění. A zde opět máme náš potůček. Vydejme se podél něj jako za duhou, na jejímž konci čeká poklad. Ale nejdřív další vrbičky. Taky tyhle jsou z obou stran zohýbané, jako by si houštím někdo proklestil chodbičku, a právě takhle nějak to i bylo.

Uprostřed vrboviny se skrývá Zadní tůň. Mělká, hnojivem zamořená louže obývaná okouny s bahnitým šmakem. Velcí jsou jak kuchyňské chňapky.

No nic, popojedem! Snad jste si nemysleli, že už jsme v cíli? Kdepák. Po spleti vrb nás přivítají další mokřiska a slatiny. Zrádné hlubiny rašelinišť. A na závěr ještě sto metrů podmáčené nivy.

Pod nohama to vesele čvachtá…

Občas mám dojem, že svět nezaplaví moře ani se nepřemění v poušť, ale prostě se z něj stane močál. Mokřad pohltí všechna pole a louky. A spolu s nimi městečka i vesnice. Dopravní značky, kruhové objezdy, mrakodrapy… to všechno zahučí v bažině. Spolkne dokonce i hřebeny a vrcholky hor a močál se rozprostře taky nad jezery a oceány jako nějaká odpudivá choroba, takže ryby už nikdy nespatří sluneční svit a z Afriky do Ameriky si dojdeme pěšky po jednolité, sulcovité bažině plné suchopýru. Celá planeta metamorfuje v jednu velkou bublající, zurčící a šplíchavou masu, nad níž se rozléhá pronikavý pískot komárů a po ní si na dlouhých mechanických nohách vykračují jakési nové inteligentní bytosti.

Ale ten čas ještě nenastal, teď mám pro vás naopak dobré zprávy. Už jsme skoro tam. Ano, ve skutečnosti celou dobu míříme k támhleté tůňce probleskující v dálce.

Místní jí říkají Čagan.

Jestli jsme Zadní tůň označili za mělkou, tak tohle je skutečně jen takové plivátko. Nanejvýš třicet čísel. Ačkoli kdo ví. Voda hustá jako hrachovka a kdesi uprostřed téhle kejdy bloumá štika.

Zde se nalézá dějiště našeho příběhu a na dně jeho kluzká ústřední postava. Tedy přesněji jedna z nich.

A kvůli tomu jsme tady.

Ale poslyšte, jak se vlastně takováhle štika ocitne v podobné mokřině? Jak už jsme si říkali, v květnu se tady pokaždé utvoří jezero. Sotva se květen přehoupne do června, voda začne opadat. Hladina klesá před očima a ryby zpomalené mrazivými podmínkami se nedovtípí, že by měly mrsknout ploutví a vyfičet do řeky. Některé se nezmůžou na nic jiného, než že se motají tupě na místě, k čemuž se ostatně v životní krizi uchyluje kdekdo, a zanedlouho zjistí, že uvízly v naplavené

tůni. V ten okamžik vypukne nelítostná vyřazovačka: ryby se začnou navzájem požírat. V téhle tůni zpravidla uvízne nějaká ta štika, hejno okounů a několik plotic. Nejdřív dojde na plotice, pak na nejmenší okouny. A tak dál.

Nakonec zůstane jedna jediná štika. Žije v příšerných podmínkách. Potrava jí nezůstala žádná, takže je nucena lapat žoužel hemžící se na hladině, a když se na ni usměje štěstí, tu a tam jí cestu zkříží zbloudilý hraboš na bláhovém plaveckém výletě... Nezbude jí nic jiného než chřadnout, hubnout a vyhlížet smrt.

Slyšeli jste? Bouchly dveře auta. Naše hrdinka dorazila k Ylijaakovým. To značí, že můžeme začít. Má na to tři dny. Mně už ovšem nezbývá ani vteřina; pomalu zabředávám do močálu. Ne, v pohodě, nepotřebuju pomoc, utápění se je součástí procesu. Tohle byla jen návštěva na skok, taková rychloprohlídka. Abyste si udělali zběžnou představu. A hlavně nezapomeňte...

DEN PRVNÍ

1

Shodou nešťastných okolností musela Elina rok co rok nejpozději osmnáctého června ulovit v tůni štiku.

Závisel na tom její život.

Na cestu se vydala čtrnáctého června, tehdy už se totiž dalo spolehnout na to, že záplavy na severu pominuly a k tůni se snadno dostane v gumácích. Vyrazila brzo ráno a za volantem strávila celý den. S narůstající vzdáleností ubývalo podél silnice měst, benzinových pump i vesnic. Stromy se scvrkávaly. Nakonec vymizely i ty vesnice. Nic než les.

Sem tam se ze zatáčky vynořilo auto. Vždycky hned zpomalila. Protijedoucí řidiči na ni posunkovali, ať neblázní a otočí to.

Cedule u krajnice: Za 40 kilometrů dojde ke ztrátě telekomunikačního spojení.

Nakonec dorazila k důkladně vykácenému, asi padesát metrů širokému hraničnímu pásmu. Uprostřed se vyjímala bílá strážní budka. Silnici přehrazovala závora a Elina přijela až těsně k ní.

Z okýnka se vyklonil znuděně působící pohraničník v šedé uniformě. V podpaží se mu rýsovaly tmavé koláče potu. Uvnitř hučel stolní ventilátor. Stáhla okénko a pozdravila. Voják ihned spustil. Finský stát prý nedoporučuje pokračovat v cestě. Pokud se přesto rozhodne hranici překročit, přestávají platit veškerá pojištění a bude jednat výhradně na vlastní nebezpečí.

„Já vodtamtáď pocházím," řekla.

Pohraničník napřáhl ruku. Podala mu průkaz totožnosti a on si ho prohlédl. Podíval se na ni, pak zase na kartičku, načež jí průkaz vrátil se slovy: „Vás už jsem tady někdy viděl."

„To je možný," přisvědčila.

„Vedro jak kráva," prohlásil voják. Ohlédl se po teploměru na stěně. „Osmadvacet ve stínu," vykřikl téměř.

„Ty jo."

„Ne aby vás někdy napadlo pracovat ve státních službách," dodal.

„Jasně."

„No, tak teda šťastnou cestu."

Zvedl závoru, ona ruku na pozdrav a rozjela se.

Za hraničním pásmem se po obou stranách vozovky znovu objevily lesy. Silnice byla prázdná. Elina šlápla na plyn.

Zabolel ji prst na pravé noze, který si zlomila při rvačce.

Za polárním kruhem začala ve zpětném zrcátku pokradmu sledovat krajnici. Jakmile v trávě u cesty zahlédla tmavé vybouleniny, zpomalila, aby se ujistila, že jsou to jenom pařezy nebo kořeny. Zapnula rádio. Všechny stanice informovaly o rekordních vedrech, požárech a záplavách.

Sem tam zastavila u krajnice a se zavřenýma očima tiše postála čelem k lesu. Před sebou si představovala dva sloupcové grafy stoupající a klesající v rytmu jejího dechu. Nahoru a dolů.

Komárů s každou zastávkou přibývalo.

Minula Potáplický ostroh, ale k řece se ani nepodívala. Město, kde chodila na střední školu, se z lesa vynořilo jako mávnutím kouzelného proutku. A stejně tak i zmizelo. Do Mokvarily přijela v deset večer. Slunce pořád viselo vysoko na obloze a barvilo svět do odstínu starých novin, zažloutlého a ošumělého. Odbočila doprava k mostu a pomalu přes něj

přejela. Pod ním se třpytila široká řeka. Za mostem zahnula doleva a vyrazila podél vody vstříc svému rodnému domu.

Vlevo před poslední zatáčkou stál Askův a Efraimův dům, za nimi ještě Vejrova chata. S potemnělými okny. A už je tu cílová rovinka korunovaná cedulí: Konec veřejné silnice. Elina zahnula na dvůr k Ylijaakovým. Obklopovala ho čtyři stavení. Stařičká sauna, otcův rodný domek neboli starý barák, hlavní dům a chlév. Příjezdovou cestu lemovaly vysoké osiky. Elina zaparkovala před chlévem a vystoupila z auta. Uslyšela komáry a podroušené švitoření cvrčaly. Protáhlé, životem znavené hvízdání jikavce. Na okraji náspu mezi starou saunou a chlévem stála borovice jako strážní věž na hranici dvou světů, souše a močálu, a nakláněla se k bažině, která se rozmáčeně a trpělivě rozprostírala pod vymletým břehem.

Ráno ji probudil jakýsi randál. Vstala z postele, podívala se z okna a uviděla kukačku. Seděla na osice a svým kukáním odměřovala čas všem živým. Takhle zblízka Elina kukačku ještě neviděla. Když však přistoupila těsně k oknu, pták zmlkl a uletěl.

Pozorovala prázdný strom a přemýšlela nad svým dnešním úkolem: ulovit štiku.

Přespala ve svém někdejším pokojíku. Měla tam postel, knihovnu, stůl a židli. Nic víc. Zbytek domu poskytla k užívání Vejrovi.

Usedla na okraj postele. Dlaní si prohrábla vlasy, lépe řečeno třímilimetrové strniště, které si vlastnoručně zastřihla.

Stříhání vlasů patřilo k rituálu.

Natáhla pravou nohu a prohlédla si černý, oteklý palec. Vypadal hůř, než předpokládala. S tím se musí něco udělat.

Doklopýtala do chodby. Nalevo měli obývací pokoj, kde Vejr po stěnách rozvěsil mapy výskytu ptáků, migrační trasy,

všelijaké tabulky a kresby kachních ploutví. Elina zamířila doprava, do kuchyně. Vzala týden staré noviny, které se povalovaly na mrazáku, utrhla z nich proužek a omotala ho kolem bolavého palce a vedlejšího zdravého prstu. Ve skříňce našla nůžky a odstřihla kousek lepicí pásky, přitáhla okraje papíru k sobě a šev slepila. Obstojně zafixováno.

Nůžky uklidila zpátky do skříňky. Na dvířkách visela mapa, na níž Vejr tužkou vyznačil místa, kde narazil na rarachy.

Elina dala překapávat kávu, otevřela ventilačku a zadívala se z okna. Večer nic nejedla, ale to bylo normální. Chuť k jídlu ji opustila vždycky ze všeho nejdřív. Před domem povykovali stejní ptáci jako před patnácti lety. Drozdi, konipasi, vlaštovky. Vypadali stejně, i když se od sebe lišili. Posedávali na dvoře, stromech i budovách. Kdo se na dvůr podíval a zaměřil se při tom jen na ptáky, viděl je najednou všude. Vlaštovky prolétaly okny v podkroví chléva jako tryskáče. Drozdi synchronizovaně poskakovali. Občas ale některý ustrnul na místě a to pak člověk musel usilovně mhouřit oči, aby zjistil, zda je to pták, nebo hromádka hlíny.

Usrkla kávu a připadala si jako křehká skořápka. Na tomhle místě kdysi seděl táta a luštil křížovku, když vtom na podlaze zašramotily drápky. Podíval se dolů a uviděl lasičku. Hleděla mu do očí, jako kdyby dům ve skutečnosti patřil jí.

„Že ta mrška přesně věděla, kam se mi kouknout," kroutil pak hlavou.

Na mámině pohřbu se ho Elina zeptala, proč vlastně dům postavili takhle blízko močálu. Odpověděl, že tam jeho rodina bydlela odjakživa a máma měla k tomu místu citový vztah.

Před svatbou její matka pečlivě prozkoumala každý kout. Nakreslila mapu celé oblasti a vyznačila do ní, kde má stát jejich budoucí domov, tedy tento dům, a že musí být orientovaný východozápadně, aby na laponské půdě ležel jako vodováha.

Vysvětlovala to tak, že dům dotvoří obrazec, jehož další prvky se v krajině vyskytují přirozeně: řeka, lesy a kopce.

Otec se na ni tenkrát zahleděl. Na tu drobnou ženu s krátkými vlasy černými jako uhel a malýma očima, které byly tak temné, že se v nich vůbec neodráželo světlo.

„Mno…“ vylezlo z něj pak. „Může klidně bejt.“

Dům postavili společně. Pod rukama jim vyrostla dlouhá jednopatrová budova. Úplně jiná než okolní stavení, jimž vévodila velká světnice s pecí uprostřed. U nich doma nic podobného neměli. Malá kuchyně, kde teď Elina seděla u stolu, navazovala na chodbu, která se vinula celým domem, přičemž na západním konci se nacházel obývací pokoj a na východním kotelna.

„Jak pilotní kabina a motor,“ říkával jí v dětství otec. „Postavili jsme ti úplnej vesmírnej koráb.“

Po nocích v posteli místo spánku poslouchala šramot vycházející ze stěn i stropu. Představovala si tenkrát, že ten zvuk vydávají motory, jež vesmírné plavidlo pohánějí tmou. Ve skutečnosti uvnitř dutých stěn šramotily myši. Už během prvních deseti let sežraly téměř všechnu izolaci, takže táta musel v kotelně každou zimu od rána do večera přikládat jedno polínko za druhým.

V létě část myší otrávili, s ostatními si poradily ještěrky. Otec jednou na hlodavce nastražil past a na jedné myší cestičce vykopal díru. Dovnitř vložil sklenici od okurek, zpola naplněnou vodou. Několik zbrklých myší do ní opravdu spadlo. Matka sklenici od okurek i ostatní pasti ráno vysbírala a všechny mrtvolky naházela nahoru na sklípek. Byl částečně zapuštěný do země a hrbolatá ramena mu obrůstala vrbovkou a malinovými keři.

Za soumraku se jejich tříčlenná rodina vyhřívala v sauně a z okýnka pozorovala, jak se zpoza jeteliny slétají na hostinu sýci i sovice a usedají na zaoblenou střechu sklípku.

Elina si uvědomila všechny svoje viny.

Ptáci utichli.

Hodiny přestaly odbíjet.

Pocit viny jí důvěrně známou, stejnoměrnou silou vypudil veškerý vzduch z plic. *Pffffff*.

Přitiskla čelo na stůl a vzápětí o něj hlavou praštila.

„Kurva," zaklela. „Kurva. Kurva. Kurva."

Znovu se narovnala.

„A dost. Nezačínej s tím zas."

Vstala a začala přecházet po kuchyni. Zvedla paže, roztáhla prsty a zatřepala rukama před sebou, jako by jí tělem projel elektrický šok.

Posadila se na podlahu. Naklonila se na bok a svalila se. Vyzkoušela i polohu embrya. Ani to nepomohlo. Vstala tedy a šla do obývacího pokoje. Vyhlédla ven z každého okna a vrátila se do kuchyně. Zavrtěla hlavou.

„Kurva. Doprdele kurva."

Vzala ze stolu tužku a přemítala, jestli by ji mohla rozlomit vejpůl. Ale hned ji zase odložila. Slíbila Vejrovi, že už tady nic dalšího neponičí.

Přitiskla čelo na dveře lednice. Příjemně chladily. Zvedla hlavu a praštila čelem o ledničku tak silně, až na policích zarachotily skleněné dózy.

„Do hajzlu," vyjekla a chytila se za hlavu. „Do hajzlu zasranýho, krucinál."

Zasmála se, přistoupila k zrcadlu a prohlásila: „Holt seš hladová. Si něco dej, ne?"

Uvařila ovesnou kaši a pomalu si ji po lžičkách vkládala do úst jako uhlí do kamen. Vrátila se do svého pokoje a oblékla si maskáče z tuhé látky. Přičichla k včerejšímu triku. Pořád smrdělo kouřem. Hodila ho do koše na prádlo, ze skříně vytáhla starou volnou košili šedé barvy a oblékla si ji. Pak

šla do komory a potřela si obličej, krk i ruce repelentem proti komárům.

Z kotelny přinesla gumáky a nazula si je, z věšáku vzala kšiltovku a nasadila si ji na hlavu, otevřela dveře a vykročila ven.

Bylo devět ráno, ale včely i ovády už teď zmáhalo horko, takže po dvoře bzučeli malátně a bezcílně. Naháněly je vážky, kterým byly v patách pro změnu vlaštovky. Na stěně chléva se slunily kovově lesklé mouchy.

Elina zamířila do chléva pro prut.

Uvnitř byl chládek. A taky komáři, radostí bez sebe, že se dneska podává snídaně do postele. Nadšeně se na Elinu vrhli, ale mnozí vzápětí přišli o život, skončili rozplácnutí na pažích či krku.

Snažila se zůstat v pohybu. To pomáhalo. Na komáry i myšlenky, které v hlavě číhaly na chvíli nečinnosti.

Usmyslela si, že štiku z tůně vyloví okamžitě. Pátrala po prutu v koutě mezi lyžemi, ale marně, prošmejdila to taky u kůlů, pod ptačími budkami i za mopedy. Všude se válely nějaké krámy. Dřív tu mívali koželužskou dílnu na činění losích kůží, ale ta se pak přesunula jinam a táta do chléva nanosil všechno, co moc často nepoužíval. A toho bylo celkem dost, protože ke konci už vlastně nedělal nic, jen vysedával na verandě, popíjel pivo a pozoroval močál.

Nahoře pod nosnými trámy byla vlaštovčí hnízda. Mladé vlaštovky ji sledovaly a cvrlikaly.

Zamířila do části, kde mívali krávy, a komáři letěli za ní. Narazila tam na starý bojler. Před lety ho na dvůr přinesly záplavy a otec ho vyčistil a vyrobil si z něj udírnu na ryby. V dřívějších dobách venkované každé jaro natahali na led všelijaké haraburdí, aby ho odnesla řeka a mohlo tak otravovat

život dalším lidem po proudu. Pod vodou takhle skončily tuny veteše. Záchodové mísy, ledničky, mrazáky i automobily.

Pod skleníkovou fólií objevila přívlačový prut s multiplikátorem. A hned vedle i rybářský kufřík s nástrahami, nejspíš Vejrův.

Po lehčím prutu s navijákem opatřeným přední brzdou nikde ani památky. Ten by použila raději, protože by mohla nahazovat jenom jednou rukou, a navíc se s ním dobře vláčelo i na lehkých nástrahách. Na desetigramových třpytkách nebo na woblerech od Rapaly. Dlouhá korková rukojeť prutu se na několika místech drolila. A taky byla uprostřed omotaná lepicí páskou, kdysi dávno se totiž zlomila.

Elina prut zkusmo ohnula. Páska držela.

To půjde.

Na vlasci už byl připravený ocelový návazec, celý zprohýbaný od štičích kousanců. Elina otevřela kufřík, vybrala si devíticentimetrový plovoucí popper a připevnila ho k návazci. Do starého pouzdra na brýle vložila několik dalších třpytek, plandavek a jeden malý wobler, načež si pouzdro zastrčila za gumák. Vyšla z chléva a zadívala se na bílé mraky. Poklidně se sunuly po obloze jako zmutovaní andělé. Napadlo ji, že to kupodivu vypadá na celkem prima den.

To se však šeredně mýlila.

Vzadu za chlévem rostly kopřivy a vrbovka. Vejr si v porostu vyklestil úzkou pěšinku a Elina se po ní vydala. Dusno na dvoře by se dalo krájet. Začala si pískat jednu starou odrhovačku a drozd se k ní přidal.

Bledozelená vrbovka se spolu s kopřivami dychtivě vypínala do výšky. Za pouhé dva měsíce už bude vyšší než Elina a své purpurově kvetoucí hlavy odevzdaně skloní před srpnovým žárem. Pak od stonku postupně zhnědne, celá vyschne

a uhyne vestoje, následně zapadá sněhem jako celá tahle krajina a kolem se rozhostí hrobové ticho, všude jen závěje a vysoko na nebi měsíc.

Za chlévem se podél lesa klikatila polní cesta až dolů k řece a dál přes močál, vrbinu a louky, které se roztahovaly mezi Velkou a Malou Kaluhou. U břehu Elina z cesty odbočila a odploužila se do močálu. Minula Zadní tůň, v níž se proháněli macatí okouni. Vodu lemoval hustý vrbový porost, který jí na holých pažích nadělal bílé a červené drápance. To ji potěšilo.

Šla dál. Čas od času ji zvětřil nějaký komár a těžkopádně se ji pokusil dostihnout, ale ona ho pokaždé nemilosrdně rozplácla. Močál zapáchal. Půda se jevila suchá, ale noha se jí při každém kroku zabořila o několik palců a mezi travinami probublávala voda. Když nohu zvedla, vždycky to pronikavě začvachtalo, jako by měla místo končetin sladká lízátka, kterých se bažina jen nerada vzdávala. Dávala pozor na pravé chodidlo, ale zafixovaný palec držel. Šlapala na rašeliník, rojovník a suchopýr. Udupávala klestí, jehož tuhé stonky se přes sebe i pod sebe svíjely jako elektrické kabely. Růžové květy brusinek visely na konci stonků coby perly. Až příliš krásné na tenhle marast. Tvořily v krajině bujné ostrůvky a Elina se jich držela, protože pod nimi byla půda pevnější. Lopotila se pořád dál. Jelikož se oteplilo, slatimorky se kolem proháněly rychleji než obvykle, ale i tak byly naštěstí poměrně pomalé.

Bylo všeobecně známo, že se slatimorky s gustem zavrtávají do šťavnatých zdechlin losů a sobů, kteří při putování rozlehlými rašeliništi sem tam zapadnou do hluboké vody.

Jaká to dřina udržet se naživu a vykonávat nesmyslné úkony, jež k životu patří, například ten, který měla právě před sebou. O kolik jednodušší by bylo navěky usnout pod bažinatým drnem.

Teď už ji vyčenichali i ovádi a začali kolem ní kroužit. Nad lesem se sbírala a přelévala oblaka, až ji napadlo, že se možná nehýbe ona, ale pouze čas, a ona, stejně jako slatimorky, a dokonce i mraky, jsou jen sledem statických snímků. Potom už ale dorazila k tůni.

Bylo to stejná smrdutá díra v močálu jako vždycky. Uprostřed rostl tucet neduživých přesliček. Voda byla plná hnědého sajrajtu, jehož nánosy se k hladině tyčily jako věže.

Bylo dopoledne a pro rybaření v podstatě nepříznivé podmínky. Elina uvolnila brzdu na navijáku, napřáhla prut za sebe a širokým obloukem jím švihla. Popper prolétl vzduchem a s cáknutím přistál uprostřed tůně zhruba metr od přesliček.

Nechala nástrahu jen tak plout. Pokud byla štika ještě naživu, a ona pokaždé naživu byla, už se za zvukem nemotorně obrátila jako stará ponorka.

Mechanismy osamělé štiky se pozvolna aktivovaly. Mnoho dní hladověla, místo lovu jen klimbala na bahnitém dně a čekala na smrt, ale teď jí svitla naděje a vyburcovala její smysly na maximum. S roztřesenými ploutvemi a vyvalenýma očima zkoumala rozvířenou břečku a rozmýšlela, jestli se v ní skutečně objevila potrava.

Elina trhla prutem. Nástraha prudce poskočila o deset čísel dopředu, zvířila vodu a žbluňkla.

Vodu za přesličkami rozčísl pruh a Elina už nemusela dělat nic, protože štika již věděla, kde se její oběť nachází. Šplouchlo to a nástraha zmizela. Elina škubla prutem. Štika zabrala.

Vážila asi kilo a uchýlila se ke klasickému manévru: začala tahat. Nejprve doleva, poté doprava. Elina prutem pootočila, aby ho držela v pravém úhlu k vlasci. Utáhla brzdu. Štice nezbude než zápasit proti plné síle prutu.

Voda cákala, ryba ochabovala.

Elina držela prut jednou rukou. Druhou popadla svou kšiltovku a pleskla s ní o stehno. Do močálu se zřítila pestrá škála mrtvého hmyzu. Narazila si čepici zpátky na hlavu a začala navíjet. Když od ní byla štika už jenom metr, nadzvedla prut, aby rybu vytáhla ven z vody. A vtom jí praskl vlasec.

Cvak.

Nad tůní se stáhly mraky.

Vzala konec utrženého vlasce mezi prsty a prohlédla si ho. Připadal jí průsvitný a nerovnoměrný. Odmotala ho trochu z cívky, uchopila ho oběma rukama a škubla do strany.

Lup.

Přemýšlela, kdy vlasec na tomhle navijáku měnila naposledy. Závěru se nedobrala.

Tohle byl za těch pět let její první velký nezdar. Až doteď štiku pokaždé ulovila na první nahození.

To ji celkem nabudilo.

Přímo na vlasec přivázala šestnáctigramovou plandavku. Konec dvakrát omotala kolem kroužku na nástrahu a bezradně se na vzniklé smyčky zadívala. Jak že se ten rybářský uzel váže? Začala vlasec omotávat kolem dokola. Vtom se prsty rozpomněly.

Potřebovala obě ruce, což zavdalo podnět ovádům. Jeden ozkoušel svá kusadla na jejím zápěstí a přisál se. Elina uzel navlhčila slinami a zvolna a jemně ho utáhla.

Potom ováda odcvrnkla.

Přebytečný vlasec odkousla, navinula plandavku až ke špičce prutu, zvedla prut za hlavu a nahodila. Štika okamžitě zabrala.

„To ses teda moc nepoučila," utrousila Elina.

Tentokrát se chystala rybu pořádně unavit. Dá si pozor a bude klást jen nepatrný odpor. Natolik neznatelný, že vlasec vydrží, ale ryba se hodně nadře. Byla odhodlaná připravit ji o veškerý zbytek sil, kuráže a vůle k životu, aby se na břeh nechala přitáhnout ve stavu totální apatie. Ona se pak jen přikrčí a snadno a rychle rybu drapne jako účtenku z obchodu, kterou někdo upustil na zem.

Uvolnila brzdu. Štika začala tahat. Zamířila do středu tůňky a vlasec se odvíjel, až brzda skřípala.

Dvou věcí se Elina obávala. Pokud štika nástrahu úplně spolkla, mohla by překousnout vlasec. A kdyby náhodou začala kroužit kolem přesliček uprostřed tůně, vlasec by se napnul a Elina by s rybou ztratila kontakt. V takovém případě by stačilo jedno silnější cuknutí a vlasec by se přetrhl.

Tomu ale mohla předejít.

Dávala tedy pozor, aby vlasec mezi ní a rybou zůstával napnutý, a obcházela tůň směrem, kterým ryba plavala, aby se mezi nimi ani na okamžik neocitly přesličky. Štika plavala ve směru hodinových ručiček. Elina popocházela a snažila se k sobě rybu přivábit, jako když se člověk snaží z hlavy vydolovat dobrý nápad. Povídala si sama se sebou, aby neztratila nervy. Komentovala každý svůj krok i trhnutí štiky.

Hmyz jí v téhle fázi nedopřál ani chvilku klidu. Šíje i paže jí zmáčel pot a spláchl repelent, takže komáři zaútočili plnou silou. Usadili se na kůži a ohebným sosákem omakávali, kam bodnout. Takový komáří sosák je šestidílný, prvotřídní nástroj. Tvoří ho dva vnější bodáky a dvě rozpěry, jejichž úkolem je roztahovat otvor, a mezi nimi je trubice. Tou komár do krve pumpuje sliny zabraňující srážení krve. A k tomu má ještě bodec. Při sání krve odfiltruje vodu a po kapkách ji vylučuje otvorem na konci tělíčka.

Všechna tato důmyslná ústrojí určená k čerpání krve a rozmnožování teď na Elinu útočila po stovkách.

Mezi komáry se vmísily i různé druhy ovádů. Bzikavky slepoočky s oslnivě zelenýma očima byly rychlé, hbité a nehlučné, a kolem nich kroužili ještě ovádi hovězí. Ty hnědý svině s křidýlky. Zkusmo na Elině přistávali a ohledávali košili, kalhoty i kšiltovku, pátrali po kousku holé kůže. U lemu čepice se jí zabořili do vlasů, rozřízli kůži na hlavě a začali hodovat. Sváděli lítý boj o místo na pažích a zápěstích. V ústním ústrojí měli chitinové kudly, kterými ťali do pokožky, a jakmile vytryskla krev, vrazili do rány svou hlavu. Byli jako ďábelské švýcarské nožíky, v ústech totiž ukrývali i lžíci, s jejíž pomocí krev chlemtali. Chlupaté tmavé zadečky tepaly, plnily se krví a zakulacovaly se, a když bylo dokonáno, ovádi těžkopádně odlétli na nějaké místo vhodné k nakladení vajíček, třeba do trávy u vody, která byla ve zdejším terénu vždycky po ruce.

Kolem ovádů chrčela lesklá modrá šídla. Na oběť se vrhala z výšky, pokaždé ji sevřela svýma silnýma nohama připomínajícíma mříže a vzápětí jí ukousla hlavu. S mrtvolkou se pak usadila na vrbovou větev, kde ji v klidu pozřela. Největší šídla nikdy nepřistanou, jen majestátně a hrůzostrašně bzučí na místě, túrují křídla a vševědoucíma očima pročesávají okolí. Z ovádů slupnou všechno kromě křídel.

Elina komáry a ovády zabíjela volnou rukou. Plácala je na rukách, kalhotách i košili. Levá dlaň jí zčernala nánosem chitinu a vnitřností. Otřela si ji do kalhot, čímž z nich učinila hmyzí pohřebiště. Ale tím se nerozptylovala a vytrvale obcházela jezírko, spirála lovu a smrti se roztáčela dál. V jednu chvíli ji palec u nohy zabolel, až zavrávorala. Chvílemi se musela volnou rukou přidržovat, a to ji pak komáři s ovády mohli štípat, bodat, rozřezávat, vysávat a chlemtat do aleluja.

A všude kolem se v trávě, výhonech i roští hemžili brouci a jiný drobný hmyz a každý se snažil na světě uspět dle svých možností a schopností. Přetlačovali se a část jich popadala do tůně, kde byli vydáni na milost a nemilost zase jinému živlu. Přihnaly se k nim totiž dravé bruslařky. Do oběti zabořily sosák a začaly vylučovat enzymy, jimiž broukům naleptaly vnitřnosti, a pak je vysrkly jako koktejl. Připomínaly cetky slepené z tenkých klacíků, jež oživila zlovolná kletba a pudila je, aby své bodce sborově zapíchávaly do kořisti a sály a sály, dokud z ní nezbyde jen prázdná slupka. Kdyby se ve vodě ocitl nějaký opravdu velký exemplář, například ovád, zaútočilo by na něj klidně i deset bruslařek najednou. Obklíčily by ho a vypukla by divoká žranice.

Vzrostlé smrky na ostrůvku v lehkém vánku pohupovaly větvemi sem a tam, jako by se i ony snažily přivábit kořist.

Čas od času mezi stromy zalétl pták a navždy zmizel z dohledu.

Pod bruslařkami se pohybovala štika. Hlavu měla širokou jako krokodýl, ale tělo se k ocasu zužovalo, takže připomínalo kyj. Kalnou krajinu pod hladinou brázdila coby temný, rovný stín. Prohnula své pružné tělo, ale jedním rázným škubnutím ho hned zas narovnala a plula dál. Jak půvabně, zdánlivě téměř bez námahy plavala. A jak nemotorně se za ní plahočila Elina.

Elina byla zbrocená potem a krví. Vlasy měla plné komárů, kteří se dostali pod lem kšiltovky. Už se dosytosti nalokali krve, jenomže se jim zpod čepice nedařilo vyprostit, a tak tam v tom přeplněném vězení sborově bzikali a bzučeli. Nalezli jí i do uší, ale ani tam se jim příliš nedařilo. Vycítili, že se ocitli v pasti, a pisklavě se rozfňukali, a ten nesnesitelný randál vycházel přímo zevnitř její hlavy. V jednom kuse ji něco bodalo či štípalo, bolest se rovnoměrně šířila po celém

těle. I nohy ji bolely, a ji to těšilo, považovala to za zasloužený trest.

Jak překrásně, pomalu a trýznivě se tady u tůně vlekl čas. Oběma jim postupně docházely síly. Elina se pachtila močálem, jeho tísnivou povolností. Štika v tůni tvrdošíjně zápolila s nepoddajným prutem. Šlo o to, kdo odpadne první. Elina se soustředila na jediné: klást nohu před nohu.

Vtom si všimla, že vlasec už nějakou chvíli visí volně. Štika přestala kroužit. Nehnutě se vznášela uprostřed tůňky, což naznačovalo, že už toho má asi dost. Ale Elina jí odpočinek nedopřála. Škubla prutem a přiměla štiku neochotně odplout až k okraji tůně o dva metry dál. Elina se k ní přiblížila třemi přehnaně opatrnými kroky. Poslední vyšel na pravou nohu. Palec ji zabolel tak, že vyjekla bolestí. Ryba otevřela tlamu a skřele roztáhla doširoka jako křídla. Návnady se jí komíhaly na spodním pysku. Elina se přikrčila a doufala, že nadešla správná chvíle. Že stín její napřažené ruky štiku nevyděsí, ale bude jí naopak připadat jako vysvobození.

Podívala se jí do očí, do těch kalných perliček, kam se svět vpíjel v rozmazané směsici pohybů a barev. Nezrcadlila se v nich žádná vzpurnost ani beznaděj. Ryba prostě jen dělala, co mohla, právě proto, že ještě mohla.

Vtom vystartovala doprostřed tůně.

Začaly tedy znovu od začátku. A pak nanovo.

Jenomže potom Elina zaškobrtla. Pravou nohou, kterou už ani necítila, se nečekaně zabořila do hloubky. Ztratila rovnováhu a se šplíchnutím spadla na zadek do studené, mokré trávy. Toporně se napřímila a pokusila se nohu vyprostit z hlubin močálu. Řvala bolestí. Chodidlo vyklouzlo nad hladinu, jenomže bez gumáku. A tak se ocitla uprostřed močálu s pravou nohou jen v ponožce. Botu se slastným bubláním slupla bažina.